

Przedmowa

Niniejsza książka podejmuje problematykę metodologii badań w różnych formach szeroko pojmowanego procesu kontroli. Proces ten stanowi zwornik controllingu, monitoringu i audytu. Kontrola w zarządzaniu przedsiębiorstwami, ale także sektorem publicznym, ma spełniać funkcję korygującą i regulacyjną, w związku z ewentualnymi zakłóceniami, jakie mogą wystąpić w trakcie realizacji zadań.

W uniwersalnym rozumowaniu kontrola jest przede wszystkim postępowaniem diagnostycznym, które z jednej strony ma ujawnić niesprawności funkcjonowania i błędy w zarządzaniu organizacją, z drugiej zaś ma wskazywać sposoby eliminowania tych negatywnych zjawisk lub zabezpieczenia się przed nimi.

Szczególną formą procesu kontroli jest controlling. Jego celem jest przeprowadzanie korekt i sprawowanie nadzoru nad różnymi działalnościami przedsiębiorstwa (instytucji). Jest to proces kompleksowy, w którym dochodzi do scaleńia czynności koordynacyjnych, informacyjnych, planistycznych i kontrolnych. Controlling może być przeprowadzany przez rozmaite komisje będące zespołami zadaniowymi, których celem nadrzędnym jest prowadzenie stałej lub okresowej identyfikacji stanu gospodarczego i technicznego podmiotu, planowanie i rozliczanie zadań pod względem ilościowym i jakościowym, zarówno w sferze produkcji, jak i w sferze administracyjnej.

W obecnej praktyce sprawowania nadzoru eksponuje się czynność monitoringu. Termin ten ma bardzo szeroki zakres znaczeniowy, np. obserwowanie procesów lub zjawisk, ostrzeganie, kontrolowanie, sterowanie. Wiodące funkcje monitoringu to jednak głównie funkcja identyfikacyjna i prognostyczna.

Jeszcze inny sens ma audyt. Najczęściej jest on odnoszony do badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów. W zarządzaniu audyt poszerzył swój pierwotny zakres, obejmując kontrolę i doradztwo w dziedzinie zasobów ludzkich, jakości, gospodarki materiałowej. Audyt ma wspomagać kierownictwo organizacji w związku ze wzrostem złożoności zadań gospodarczych i potrzebą podniesienia rangi odpowiedzialności za wyniki działalności. Ten ostatni aspekt wiąże się z zarządzaniem ryzykiem i zarządzaniem kryzysowym.

Prezentowana publikacja zawiera prezentację studiów oraz wyników badań empirycznych. Całość tekstu składa się z trzech części:

I. Ogólne koncepcje metodologiczne.

II. Instrumenty szczegółowe.

III. Rozwiązania użytkowe.

Książka ma być punktem wyjścia dla sformułowania wstępnej oceny przydatności systemów ostrzegawczych i różnych form kontroli stosowanych w organizacjach. Ma ona również zwrócić uwagę na stan wdrożenia do praktyki szczegółowych instrumentów controllingu i audytu oraz na kierunki ich rozwoju.

Adam Stabryła